

Készítette:..... Neptun:..... .....kurzus Dátum: .....év .....hó .....nap

NYOMÁS ÉS NYOMÁSKÜLÖNBSÉG MÉRÉS**Mérési feladatok**

1. Csővezetékben áramló levegő nyomásveszteségének mérése U-csöves és mikromanométerrel.
2. Bourdon csöves (dobozos) manométer kalibrálása olajtöltésű kalibráló berendezéssel.
3. Venturi mérő különböző keresztmetszeteiben uralkodó nyomás mérése multimanométerrel.

A jelölések jegyzéke

A	a dugattyú keresztmetszete	p	nyomás
a, b	a regressziós egyenes együtthatói	p_0	léggöri nyomás
D	a ferdecsvöves manométer tartályának belső átmérője	p_ℓ	a dobozos manométerről leolvasott nyomás
d_f	a ferdecsvöves manométer csövének belső átmérője	Δp	nyomáskülönbség
g	nehézségi gyorsulás	α	a ferdecsvöves manométer állásszöge
h	manométerkitérés	ρ_a	az alkohol sűrűsége
ℓ	a ferdecsvöves manométer kitérése	ρ_v	a víz sűrűsége
m	tömeg	ρ_ℓ	a levegő sűrűsége

1. Csővezetékben áramló levegő nyomásveszteségének mérése U-csöves és mikromanométerrel

1.1. A mérés célja

A műszerek működési elvének megismerése, használatának gyakorlása, beállítása, nullázása.

1.2. Mérési feladat

A két mérőeszközzel meghatározandó a csővezeték megcsapolási helyei közötti nyomáskülönbség:

-U-csöves manométerrel: Δp_u

-ferdecsvöves manométerrel : Δp_f

1.3. A mérőberendezés és a mérés leírása (1.ábra)

A porszívóból kilépő levegő egy műanyag mérőcsövön keresztül áramlik a környezetbe.

A mérőszemélyzet leolvasás előtt közösen *vízszintbe* állítja és *nullázza* a mikromanométert, majd egy beépített *tolózár*al **tetszőleges** levegő-térfogatáramot állít be.

A mérés abból áll, hogy az így beállított térfogatáramnál *leolvassuk mindkét műszert*. A mérést mindenki egyénileg végzi el, és a kapott adatokat értékeli ki.

Vigyázat! Az U-csöves manométerrel leolvasott h értékek **előjeles** távolságok!

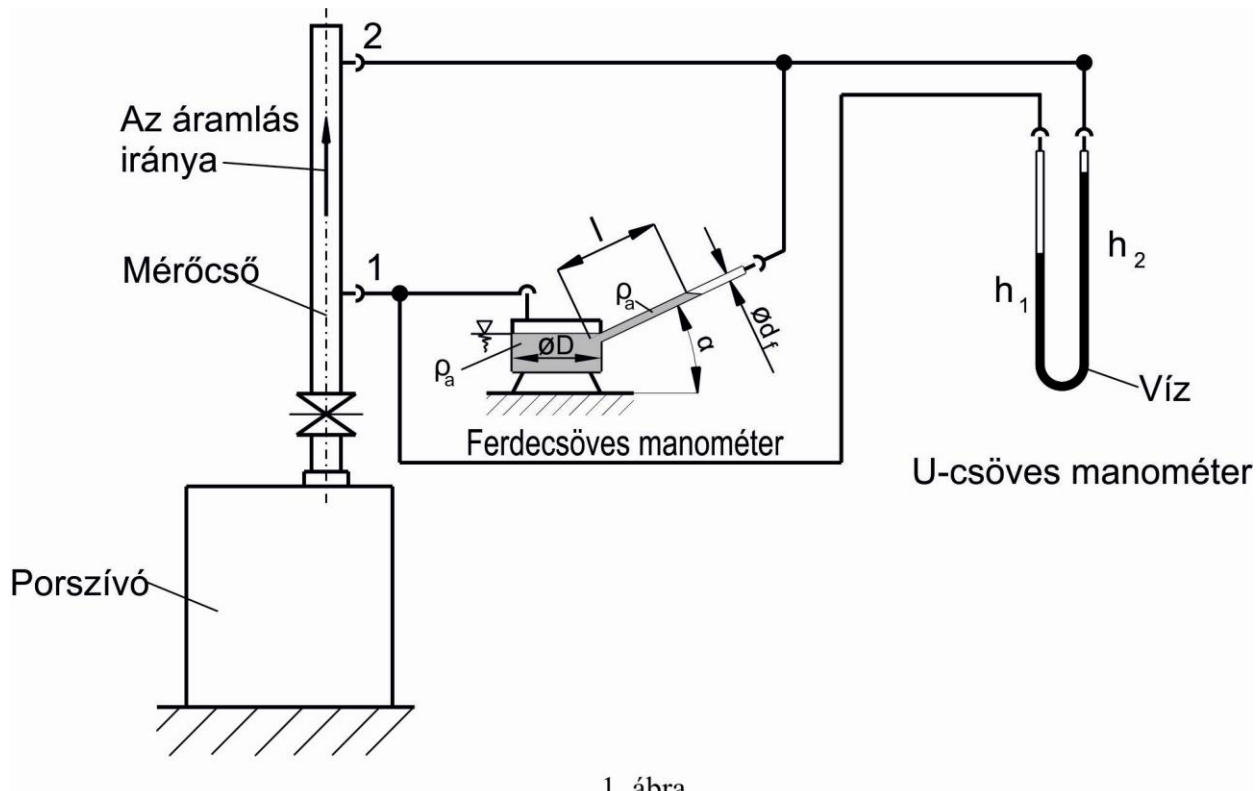
1.4. A berendezések és műszerek típusa, száma

U-csöves manométer száma:.....

Ferdecsvöves manométer száma:.....

1.5. Egyszer mérendő és állandó mennyiségek

$$\rho_a = 800 \text{ kg/m}^3, \quad \rho_v = 1000 \text{ kg/m}^3$$

1. ábra

1.6. Mért és számított eredmények :

(Végezzük el a behelyettesítést az egyenletekbe, ügyeljünk a mértékegységekre!)

KEREKÍTÉS! Tekintettel a vízzel töltött manométerek leolvasási pontosságára, ezen mérések kiértékelése során a Pa-ban kapott eredményeket **EGÉSZ SZÁMRA** kerekítve írjuk be a táblázatokba! Ez vonatkozik a multimanométeres mérésre is.

Ferdecsovés manométer:

Mért adatok		Kiértékelés
l , mm	$\sin \alpha$	Δp_f , Pa

A ferdecsovés manométerrel mért nyomáskülönbség: $\Delta p_f = l \cdot \rho_a \cdot g \cdot (\sin \alpha + d_f^2 \cdot D^{-2})$.

Esetünkben $d_f^2 D^{-2} \cong 10^{-3}$, amely a beállítható $\sin \alpha$ értékek mellett elhanyagolható, ezzel az elhanyagolással a nyomáskülönbség:

$$\Delta p_f = l \cdot \rho_a \cdot g \cdot \sin \alpha =$$

U-csöves manométer:

Mért adatok		Kiértékelés
h_1 , mm	h_2 , mm	Δp_u , Pa

Az U-csöves manométerrel mért nyomáskülönbség: $\Delta p_u = (h_2 - h_1) \cdot (\rho_v - \rho_\ell) g$, ami a ρ_ℓ elhanyagolásával ($\rho_\ell \ll \rho_v$):

$$\Delta p_u = (h_2 - h_1) \cdot \rho_v \cdot g =$$

2. Bourdon csöves (dobozos) manométer kalibrálása olajtöltésű kalibráló berendezéssel

2.1. A mérés célja

A dobozos manométer megismerése, kalibrálása.

2.2. Mérési feladat

A műszer által mutatott, a leolvasott (p_l) és a tényleges nyomásértékek (p) felhasználásával meghatározandó a dobozos manométer kalibrációs görbéje.

2.3. A mérőberendezés és a mérés leírása (2.ábra)

Az olajtöltésű hengerbe nyúló dugattyút ismert súlyokkal terheljük, így a súlyterheléssel ismert nyomást hozunk létre:

$$p = \frac{(m + m_d)g}{A}$$

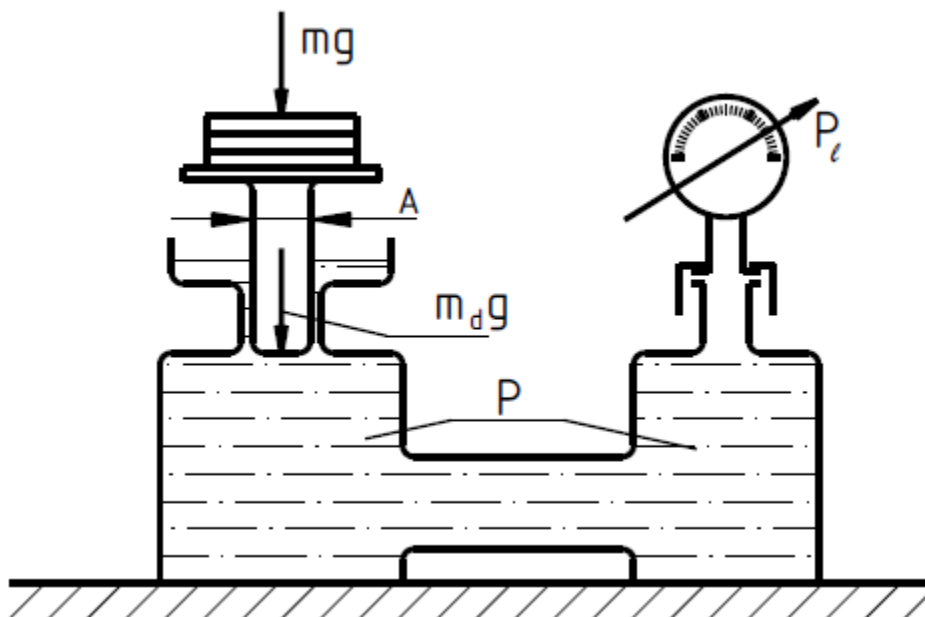
A nyomás változtatására 1 kg és 2 kg tömegű *acéltárcsák* állnak rendelkezésre.

A mindkét végén nyitott berendezést a manométer-oldalról *olajjal* színültig feltöltjük úgy, hogy a túlfolyó tálcában is megjelenjen az olaj.

A hollandi anyával felerősítjük a kalibrálandó manométert és a dugattyút a hengerbe helyezzük. A dugattyú tányéjára egymás után *rátesszük* az ismert (m) tömegű tárcsákat, és *leolvassuk* a hozzájuk tartozó manométer-kitérést (p_l leolvasott nyomás).

Az összes tömegvariációt felhasználva összesen **8 mérést** végzünk.

A mérést a csoport közösen végzi el, és értékeli ki.

2. ábra

2.4. A berendezések és műszerek típusa, száma

A kalibráló berendezés száma:.....

A dobozos manométer gyári száma:.....

2.5. Egyszer mérendő és állandó mennyiségek

$$A = 2 \text{ cm}^2, \quad m_d = 1 \text{ kg}$$

2.6. A mérés során változó mennyiségek táblázata és a kiértékelés eredménye

Írjuk be az alábbi táblázatba a mért adatokat!

A kiértékelést a laborban hozzáférhető *EXCEL* program segítségével végezzük el. Írjuk be a programba a méréskor kapott adatokat (tömeg és leolvasott nyomás) **abban a sorrendben**, ahogy a mérés lezajlott! A program kiszámítja a *p* számított nyomást (ezeket másoljuk át a munkafüzetbe!).

A kalibrációs görbe megrajzolásához a program ábrázolja a *p* tényleges (számított) nyomást a p_i leolvasott nyomás függvényében, és a pontok közé egy $p = b * p_i + a$ alakú egyenest (trendvonalat, más néven *regressziós egyenest*) húz be. Ez a kalibrációs görbe.

A regressziós egyenes egyenlete: ..... (jegyezzük fel!)

Sorszám	Mért adatok		Kiértékelés
	Tömeg $m + m_d$, kg	Leolvasott nyomás p_i , ...	Számított nyomás p , bar

2.7. Kalibrációs diagram ábrázolása kézzel

A mérési pontokat kézzel is ábrázoljuk az előbbieken vázolt koordináta rendszerben (*x* tengelyen a p_i , *y* tengelyen p). Ehhez 1 db **mm-papírra** van szükség. A kész ábrát a jegyzőkönyvhöz csatoljuk.

FONTOS! A diagram egységeit úgy válasszuk meg, hogy az adatok könnyen ábrázolhatók és visszaolvashatók legyenek! Ennek érdekében 1 egységnek válasszunk 1cm-t, 2cm-t vagy 5-öt!

A kalibráció eredményét mutató **diagramon** a következő adatokat kell feltüntetni:

A diagram címe

Név

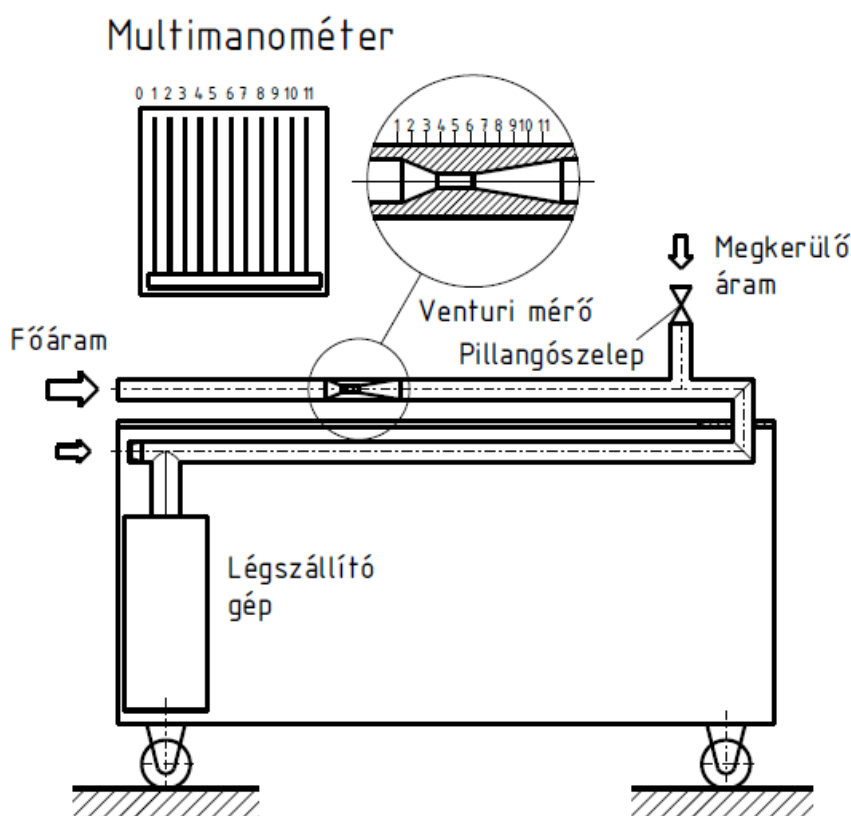
Dátum

A kalibrálás helye (Hidrodinamikai R. Tsz. labor L.ép.)

A manométer száma

A kalibrációs egyenes egyenlete

3. Venturi mérő különböző keresztmetszeteiben uralkodó nyomás mérése multimanométerrel

3. ábra

3.1. A mérés célja

Multimanométer alkalmazása több helyen mérendő nyomás és nyomáskülönbség meghatározására.

3.2. Mérési feladat

Leolvasandó a multimanométer a - következő mérések során ismertetett, a térfogatáram mérésére alkalmas ún. - *Venturi mérő* 11 különböző keresztmetszetében, három **tetszőlegesen beállított** levegő-térfogatáramnál.

A mért adatokból meghatározandó

Δp_{1-5} , az 1-es és 5-ös, azaz a Venturi belépő és legsűkebb keresztmetszetében mérhető nyomáskülönbség, és

p_5 , az 5-ös keresztmetszetben az abszolút nyomás.

3.3. A mérőberendezés és a mérés leírása (3.ábra)

A mérőasztalra telepített berendezést az asztal alján elhelyezett légszállító gép segítségével szívóüzemben működtetjük. A Venturi mérőn átáramló levegő térfogatáramát a mérőcsőhöz csatlakozó megkerülő szakaszba szerelt *pillangószeleppel* tudjuk változtatni. A mérőszakasz 11 helyén *nyomásmegcsapolásokat* szereltünk fel, amelyeket rendre a víztöltésű multimanométer 1-11 ágához kötöttünk. A 0 jelzésű ág a légkörre nyílik. Ezzel a megoldással a légköri nyomás ismeretében a mérőcső bármelyik keresztmetszetében uralkodó abszolút nyomás, vagy kettő közötti nyomáskülönbség meghatározható.

3.4. A berendezések és műszerek típusa, száma

A légszállító gép típusa és száma:.....

3.5. Egyszer mérendő és állandó mennyiségek

FONTOS! Minden mérési eredményt a műszerről leolvasott mértékegységben jegyzünk fel, és utána alakítjuk át a kívánt mértékegységre.

$$p_0 = \dots\dots\dots$$

3.6. Számítóegyenletek

(Végezzük el legalább egy adatsor behelyettesítését az egyenletekbe, ügyeljünk a mértékegységekre!):

Az 1-es és 5-ös, azaz a Venturi belépő és legszűkebb keresztmetszetében mérhető nyomáskülönbség ($p_5 < p_1$):

$$\Delta p_{1-5} = p_1 - p_5 = (h_5 - h_1) \rho_v g =$$

Az 5-ös keresztmetszetben uralkodó abszolút nyomás ($p_5 < p_0$):

$$p_5 = p_0 - (h_5 - h_0) \rho_v g =$$

3.7. A mérés során változó mennyiségek táblázata és a kiértékelés eredménye

S.	h_0 mm	h_1 mm	h_2 mm	h_3 mm	h_4 mm	h_5 mm	h_6 mm	h_7 mm	h_8 mm	h_9 mm	h_{10} mm	h_{11} mm	Δp_{1-5} Pa	p_5 Pa